

To: Leijten, MR (Manon) (SG) [redacted]; [redacted] (BOA/Advies) [redacted]; Gelder, JH (Han) van (pSG) [redacted]; Stein, P (Peter) (BOA) [redacted]
Cc: [redacted] (BOA/Advies) [redacted]
From: [redacted] (BOA/Advies)
Sent: Tue 8/27/2019 11:22:23 PM
Importance: Normal
Subject: FW: draaiboel en ruwe versie
MAIL_RECEIVED: Tue 8/27/2019 11:22:24 PM
[Draaiboek.docx](#)
[VERSIE RL 22u48.docx](#)

Dag allen,
Hierbij alvast het zwartboek KOT wat Stas morgen in ontvangst neemt en het programma.

Een snelle blik in het zwartboek geeft alvast veel thema's (niet weten welke stukken, geen contact, harde terugvordering etc) die bij CAF ook lijken te spelen. Vind het een heel ernstig beeld schetsen voor de betrokken burgers.

Groet [redacted]

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: [redacted] (BOA/Advies) <[redacted]>
Datum: dinsdag 27 aug. 2019 4:48 PM
Aan: [redacted] (COMM) <[redacted]>, [redacted] (BOA/Advies) <[redacted]>, Willems, TJ (Talien) (COMM) <[redacted]>, [redacted] (BOA/Advies) <[redacted]>, [redacted] (UITVOERINGSBELEID) <[redacted]>, [redacted] (BLKB) <[redacted]>, [redacted] (FISCALITEIT) <[redacted]>
Onderwerp: FW: draaiboel en ruwe versie

Verzonden met BlackBerry Work
(www.blackberry.com)

Van: Leijten R.M. <[redacted]@tweedekamer.nl>
Datum: dinsdag 27 aug. 2019 4:34 PM
Aan: [redacted] (BOA/Advies) <[redacted]>
Onderwerp: draaiboel en ruwe versie

Hierbij! Groet

Met vriendelijke groet,

Renske Leijten

SP Kamerlid Financiën en Europa

[redacted]

00820

Het is Tijd voor Rechtvaardigheid!

Daarom heeft onze beweging mensen zoals u nodig. Als u nu lid wordt van de SP krijgt u de eerste drie maanden lidmaatschap cadeau. Dit is hét moment!

Klik [hier](#) om u aan te melden.

Draaiboek bijeenkomst stopzetten kinderopvangtoeslag

Zaaltje achterin

- 14 uur Binnenloop. Koffie en thee
- 14.30 uur Opening, welkom heten, Boink en BvB introduceren, andere gasten in de zaal. Renske Leijten
- 14.33 Gesprek met , sociaal advocate uit Eindhoven – over CAF; wat is dat, hoe is dit gegaan: ombudsman, rechtszaken, klokkenluider, Kamervragen. Uiteindelijk parlementaire uitspraak: tunnelvisie en onrechtmatig
- 14.40 Gesprek met , bond voor belastingbetalers en van Boink. Wat doet jullie organisaties? Wat zien jullie van kinderopvangtoeslag (onderzoek SCP, onderzoek met fiscalisten Bokkz) en de rechten van belastingbetaler? Wat is de noodzaak van kinderopvangtoeslag en de impact van stopzetten? Waarom is deze bijeenkomst van belang?
Oproep tot nog meer meldingen.
- 14.55 Chermaine; werkende moeder. Stopzetting in 2011, verkeerde administratie. 96.000 schuld. Bereidt zaak voor tegen de Belastingdienst.
- 15.00 werkende moeder. Stopzetting in 2011, zou moeder als fiscaal partner hebben gehad. Al sinds 18^e leeftijd in de schulden.
- 15.05 . Sociaal advocaat te Rotterdam. Veel zaken rond kinderopvangtoeslag. Belastingdienst rekt wet op door juridische procedures. Impact op ouders.
Oproep tot parlementaire enquête naar de uitvoering van de wet in relatie tot de bedoeling van de wetgever
- 15.10 ; moeder van twee, heeft eigen bedrijf. Echtgenoot zit in Wajong en heeft dagbesteding. Belastingdienst ziet dagbesteding als vrijwilligerswerk en vindt daardoor de kinderopvangtoeslag onrechtmatig. Eigen bedrijf gaat eraan, leven van een Wajonguitkering en een schuld. komt voor het eerst van haar leven met de trein naar Den Haag en vindt het vreselijk spannend.

NB: als we tijd overhebben, vragen of er nog mensen uit de zaal iets willen zeggen.

Staatssecretaris komt binnen. Moet even opgevangen worden:

- 15.15 Hartelijk welkom aan de staatssecretaris en presentatie van de resultaten van het SP meldpunt. Benoemen van de zes aanbevelingen. Verzoeken om bekijken van alle meldingen.
- 15.22 Oproep van
- 15.25 Reactie staatssecretaris
- 15.30 Einde

Opbouw:

SP; materiaal van Boink en BvB van harte welkom.

Geluid: twee microfoons

VOORWOORD

Het zal je maar gebeuren. Je krijgt een brief van de belastingdienst dat de kinderopvangtoeslag die je hebt ontvangen worden terugbetaald. Tot vijf jaar terug en dat is 80.000 euro. Je bent een jonge moeder met werk en de belastingdienst oordeelt dat – ondanks dat je zelfstandig woont – een fiscaal partner hebt en daarmee geen recht had op toeslag. Dit gebeurde [] 33 jaar. Ze was 17 jaar toen ze haar zoon kreeg. Altijd werkte ze en liet ze de kinderopvangtoeslag direct betalen aan de kinderopvang. Nu moet ze het geld – ondanks dat haar zoon en later geboren dochter gewoon naar de kinderopvang gingen – terugbetalen. De toelagen die ze ontvangt voor de naschoolse opvang van haar zoon en de kinderopvang van haar in 2011 geboren dochter, worden direct afgeroomd om de schuld te voldoen. En op haar loon ligt nog altijd loonbeslag: er wordt maandelijks 600 euro ingehouden. [] “Voordat de belastingdienst de toeslagen uitkeerde liep het soepel via de werkgever en de gemeente, daarna begon de ellende. Nu geven ze als reden dat ze een document uit 2014 kwijt zijn, terwijl ze dat destijds nodig hadden om vast te stellen dat ik recht op kinderopvangtoeslag had. Sinds mijn 18de zit ik in de schulden, omdat er in de registratie bij de belastingdienst is mis is gegaan”.

[] was een van de 280 mensen die zich meldden bij het meldpunt onterechte kinderopvangtoeslag. Dit meldpunt startte op 9 juli naar aanleiding van nieuwe signalen dat er bij het stopzetten van kinderopvangtoeslag door de Belastingdienst fouten worden gemaakt. De meldingen zijn van zeer recent tot jarenlang geleden en er komen duidelijke patronen uit naar voren. Stopzettingen en terugvorderingen zijn vaak onduidelijk, de bejegening van ouders die meer willen weten en bezwaar maken is juridisch en kil, de Belastingdienst raakt erg veel stukken kwijt en ze gebruikt rechtszaken om via jurisprudentie de opsporing, stopzetting en terugvordering te rechtvaardigen.

De Belastingdienst is een zeer belangrijk onderdeel van de overheid: ze zorgt voor voldoende inkomsten om zaken van algemeen belang van te kunnen betalen. Zonder belastinginkomsten geen onderwijs, snelwegen, gezondheidszorg, politie, culturele voorzieningen en ga zo maar door. Naast de inning van belastingen, is de Belastingdienst ook verantwoordelijk voor toeslagen: tegemoetkoming in de kosten van zorg, huur en kinderopvang. En natuurlijk moeten die toeslagen terecht worden aangevraagd en uitgekeerd. Fraude naar misbruik is logisch. Toch lijkt de Belastingdienst zich op dit vlak te vergalopperen: ouders die een foutje maken, komen voor duizenden euro's in de schuld.

Toeslagen zijn er niet voor niets en fraude-opsporing is er ook niet voor niets. Toch zit hier iets goed fout. Waarom zijn de zorgpremie, de huur en kinderopvangkosten zo hoog dat er toeslagen nodig zijn? Is het niet veel handiger om de toeslagen overbodig te maken door iets aan de kosten aan de 'voorkant' te doen? Voor mij staat als een paal boven water dat mensen die tussen wielen van de Belastingdienst gekomen zijn snel schadevergoeding moeten krijgen en dat eerlijk op tafel moet komen wat er fout is gegaan bij de Belastingdienst. Maar nog meer ben ik ervan overtuigd dat we af moeten van het toeslagencircus. Het is nodeloos rondpompen van geld, brengt mensen in grote problemen en legt een groot beslag op de Belastingdienst. U kunt van de SP op aan dat we hiertoe voorstellen zullen doen en op zo een wijze zullen vormgeven dat mensen met zorgkosten, hoge huren en de kosten van kinderopvang niet de dupe zijn.

☐ Marijnissen

Inleiding

Kinderopvang is in Nederland een belangrijke voorziening en als beide ouders werken, is er recht op een tegemoetkoming van de overheid in de kosten van de kinderopvang. Die zijn namelijk fors. De tegemoetkoming is inkomensafhankelijk, hoe minder een gezin verdient hoe meer zij tegemoet worden gekomen. Maar ook gezinnen met een hoog inkomen krijgen forse tegemoetkoming. Eén dag kinderopvang in de week kost al snel 350 euro per maand ¹. Bij meerdere kinderen of dagen is dit natuurlijk een veelvoud. Het is duidelijk dat voor vele ouders de kosten voor kinderopvang voor 73% betaald worden uit de kinderopvangtoeslag. ²

Ouders zijn altijd tegemoet gekomen in de kosten en sinds 2005 loopt dat via de Belastingdienst. Dit moet worden aangevraagd en wordt toegekend als de kinderopvangorganisatie erkend is door de overheid. Meer dan een 630 duizend ouders kregen in 2018 kinderopvangtoeslag voor gemiddeld 4200 euro aan kinderopvangtoeslag. In totaal werd ruim 2,6 miljard euro uitgekeerd voor bijna 950 duizend kinderen.

Toeslagen zijn er voor tegemoetkoming in de kosten van kinderopvang, zorgpremie, huur en er is een kindgebonden budget. Maar liefst 7 miljoen huishoudens zijn aangewezen op de toeslagen en uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer blijkt dat voor 62% van de huishoudens geldt dat de te maken krijgen met terugbetalingen. Bij de kinderopvangtoeslag geldt dat voor 45% van de gezinnen met toeslag. ³ De Rekenkamer meldt in het rapport dat om 232.000 terugvorderingen ging in het jaar 2016 en dat de duur van het terugbetalen – en de hoogte van de terugvordering te zwaar drukken op de gezinnen en zij pleit voor herziening hiervan. Daarnaast vindt de Rekenkamer dat de Tweede Kamer onvoldoende geïnformeerd is en wordt over de hoogte en de impact van de terugvorderingen door de Belastingdienst.

Een systeem met toeslagen op aanvraag, is kwetsbaar voor mensen om daar misbruik van te maken. En het meest in het oog springende was de “Bulgarenfraude” in 2012 en 2013. Het bleek kinderlijk om met zogenaamde ‘spookinwoners’ toeslagen aan te vragen en in het buitenland te ontvangen. Deze affaire leidde tot veel maatschappelijk en politiek ongenoegen en toenmalig staatssecretaris Weekers (VVD) besloot op te stappen toen bleek dat het vertrouwen in zijn aansturing van de Belastingdienst eigenlijk verdwenen was.

Naar aanleiding van de georganiseerde fraude in 2013 – waarvoor in 2015 uiteindelijk mensen zijn veroordeeld – is er een team van fraude-opspoorders gekomen die gingen onderzoeken of er meer faciliteerders van toeslagfraude konden zijn. [noot] Dit is het bekende CAF-team geworden: combinatie team aanpak facilitators. [noot] Naar aanleiding van één van de onderzoeken die onder dit CAF-team is uitgevoerd, de zogenaamde CAF-11 zaak, is in 2018 en 2019 veel onderzoek gedaan. Door journalisten via openbaarheidsverzoeken bij de Belastingdienst en door Kamerleden via Kamervragen aan de staatssecretaris van Financiën. Uiteindelijk heeft de staatssecretaris erkend dat zowel de Belastingdienst als hijzelf in een tunnelvisie waren beland en overtuigd waren van fraude bij gezinnen die via een gastouderbureau kinderopvang geregeld hadden bij gastouders. [noot] In het laatste belastingdebat voor het zomerreces in 2019 stelde de Tweede Kamer vast dat er sprake was van onrechtmatig handelen door de Belastingdienst: zij had de kinderopvangtoeslag van meer dan 300 ouders niet zomaar mogen stopzetten en terugvorderen, zij had de ouders de toegang tot bezwaar niet mogen weigeren dan wel ontnemen door het simpelweg negeren van bezwaren die gemaakt werden. En als klap op de vuurpijl had zij in de rechtszaken die zij voerde tegen de gezinnen de dossier niet onvolledig mogen aanleveren. De Raad van State oordeelde in een zaak dat er disproportioneel gehandeld was: de straf voor een administratief

foutje was simpelweg veel te groot.[noot] De rechtbank van Rotterdam sprak uit dat een jonge moeder in een andere CAF-zaak genoegdoening moest krijgen, inclusief schadevergoeding en het volledig openbaar maken van het dossier. [noot] Tegen dat laatste onderdeel van het vonnis is de Belastingdienst in beroep gegaan. [noot]

Meldpunt

In het laatste debat voor het zomerreces van 2019 zei staatssecretaris Snel dat hij geen weet had van andere zaken van onrechtmatig handelen van de Belastingdienst en ook geen weet had van andere rechtszaken. Het duurde maar vijf dagen voordat duidelijk werd dat er in de rechtszaal van Rotterdam door de Belastingdienst werd erkend dat zij in een andere zaak óók onrechtmatig gehandeld had. Naar aanleiding hiervan opende de SP het meldpunt onterecht stopgezette kinderopvangtoeslag: “Jarenlang kregen deze ouders geen geld. Met als treurig gevolg dat ouders in geldproblemen raakten en kinderen in de knel kwamen. Dat moet stoppen! Doe hier een melding als uw kinderopvangtoeslag onterecht is stopgezet door de Belastingdienst. Wij zullen de meldingen aan de staatssecretaris voorleggen. Hij moet een oplossing vinden voor alle onterecht beschuldigde gezinnen!”⁴

Bij het meldpunt meldde zich zeker 280 ouders. De meldingen gaan over stopzettingen in 2009 tot aan 2019. Soms betreft het tijdelijke stopzettingen, soms gaat het over grote sommen aan terugvorderingen. In één ding komen de meldingen overeen; ze zijn stuk voor stuk persoonlijke drama’s. In de zomer van 2019 heeft het belteam van de SP alle melders proberen te spreken, wat voor de helft zeker is gelukt. Het waren geen gemakkelijke gesprekken, voor velen is de nood nog steeds voelbaar. Voor mensen die de aflossing van kinderopvangtoeslag achter de rug hebben, voelt het nog als een groot onrecht. Een man die de kinderopvangtoeslag gemakkelijk kon terugbetalen – “wij hebben er geen boterham minder om hoeven eten” – was toch gemotiveerd om ook zijn verhaal te doen. “Zoals het bij ons ging, moet het bij velen zijn gegaan en nog steeds gaan. De Belastingdienst is niet prettig om tegenover je te hebben en dat is een understatement”. In dit gezin werd over drie jaar sommen teruggevorderd en het werd nooit duidelijk wat daarvoor de reden is geweest.

Of de meldingen allemaal onterechte stopzettingen betreffen, is niet te beoordelen. Maar er komt een duidelijk beeld uit naar voren. Eerst beschrijven wat opvalt uit de meldingen, vervolgens over de handelwijze van de Belastingdienst en tot slot vindt u onze aanbevelingen.

Grote problemen

Wanneer kinderopvang voor een tijd wordt stopgezet, bijvoorbeeld omdat iemand onderhevig is aan een fraude onderzoek, dan leidt dat in veel gevallen direct tot financiële zorgen. Definitief stopzetten leidt tot situaties waarin mensen hun werk staken of hun eigen bedrijf opgeven. We kregen meldingen over schulden, huisuitzettingen, het verkopen van het eigen huis om schulden bij de Belastingdienst terug te betalen. Een gezin werd staande gehouden op Schiphol, mocht het land niet verlaten voor vakantie. Na tussenkomst van de Nationale Ombudsman mochten ze uiteindelijk toch vertrekken.

Bij terugvorderingen – zeker als het over meerdere jaren, meerdere kinderen en meerdere dagen kinderopvang per week gaat – gaat het over grote bedragen. Van tienduizenden euro’s tot meer dan een ton. Bij het krijgen van zo een bericht, valt mensen begrijpelijk zwaar. Het valt op dat veel mensen zonder bezwaar overgegaan zijn tot betalen. Een vader meldt: “Ik moest 15.000 euro terug betalen. De reden was onduidelijk, ik heb alle gegevens nogmaals opgestuurd maar afwijzing gehad dat er geen recht bestond. Ik zat in een verhuizing, was bezig met het opstarten van nieuw bedrijf en geen puf om te protesteren en ik had het idee dat

het niet zou helpen na de afwijzing van de opgestuurde stukken". Er zijn ook mensen die met succes protesteren. Een moeder meldt ons: "Na heel veel moeite en lastig contact deels gegrond verklaard. Na daar weer over in bezwaar te gaan volledig gegrond verklaard. De toeslag werd weer gestart, de €10.000,- hoefden we niet te betalen en in 1 klap kregen we alle toeslag over de maanden dat het stop was gezet. Al ons geld was op, we kwamen net aan rond maar ook onze energie en kracht was ver te zoeken." Zij meldde haar situatie toch, om vooral anderen aan te sporen het er niet bij te laten zitten.

Redenen voor stopzetting

Er worden verschillen de redenen gegeven voor het stopzetten en terugvorderen van kinderopvangtoeslag. Hierbij is het goed om te benadrukken dat de aanvraag voor kinderopvangtoeslag in eerste instantie is goedgekeurd. Dat betekent dat is bekeken of de kinderopvang of het gastouderbureau aan alle eisen voldoet en of de aangevraagde uren correct zijn. Ondanks dat toekenning heeft plaatsgevonden is controle uiteraard een geoorloofd middel van de Belastingdienst om te kijken of er recht op kinderopvangtoeslag is.

Gegevens kloppen niet

Er zijn meerdere meldingen over gegevens die niet kloppen. Geboortedata, adresgegevens. Of deze fouten zijn gemaakt door mensen of zijn opgetreden in de systemen van gemeenten en de Belastingdienst, is onduidelijk. Het leidt in ieder geval wel tot stopzetting. Een moeder meldt ons: "Toen ik onze gegevens naging werden mijn ouders als onze kinderen benoemd. Nadat ik aangaf dat dat qua geboortedatum toch best knap was kreeg ik dan eindelijk de goede gegevens. Daarna hebben we vele telefoontjes gehad om dit allemaal terug te draaien. In totaal zijn we hier bijna 2 jaar mee aan de slag geweest."

Echtscheiding niet goed geregeld

Scheiden is geen pretje en zeker niet als het aankomt op de financiële kant van de zaak. We hebben meerdere meldingen van ouders gekregen die problemen met de kinderopvangtoeslag kregen omdat de Belastingdienst oordeelde dat de ex-partner de kinderen moest opvangen. Voor de Belastingdienst is een ouderschapsplan, waarin omschreven staat wanneer de kinderen bij welke ouder verblijven – leidend. Maar in situaties dat er geen plan is en ouders in een echtscheiding verkeren, kan het leiden tot het moeten terugbetalen van kinderopvangtoeslag, terwijl de kinderopvang wel plaatsvond en de kosten zijn gemaakt: "Na een echtscheiding had ik de zorg voor de kinderen. Zonder mijn weten en goedkeuring heeft mijn ex de kinderen op haar adres ingeschreven terwijl ze bij mij woonden. Doordat het een echtscheiding was heeft het een jaar geduurd voordat er een ouderschapsplan was. Het ontbreken van het ouderschapsplan was de doorslag. Het bezwaar werd ongegrond verklaard. Zij bepalen echter dat alleen het ouderschapsplan leidend is. Ze staan niet open voor aanvullend bewijs van b.v. school, kinderopvang en het feit dat mijn ex geen opvang heeft aangevraagd."

Partner met dagbesteding of therapie.

Meerdere meldingen gaan over een situatie waarin een van de partners niet kan werken, door arbeidsongeschiktheid of ziekte. [] meldt ons: "Mijn man heeft een zorgindicatie en krijgt pgb voor dagbesteding en ik heb een eigen bedrijf nu vindt de belastingdienst dat mijn man vrijwilligers werk doet en kan volgens de belasting wel stoppen met dagbesteding. Wat absoluut geen optie is. Wij gaan bezwaar maken. Maar tot die tijd moet ik stoppen met mijn bedrijf om voor de kinderen te zorgen. Omdat wij geen opvangtoeslag meer krijgen. En dat betekent dat wij vanaf nu van de Wajong leven van mijn man.. met 2 kleine kinderen van 4jaar en 2jaar. Als u meer wil weten dat mag, dan wil ik u wel telefonisch te woord staan" In

het telefoongesprek met [] liet ze weten dat de Belastingdienst vasthoudt aan het oordeel dat dagbesteding vrijwilligerswerk is. “Een oplossing die ze aanreikten was dat ik van mijn man moet scheiden”.

Eigen bijdrage aan het gastouderbureau

Een veel voorkomende melding is dat mensen die via een gastouderbureau aan een gastoudergezin kwamen, vergeten zijn een eigen bijdrage aan het gastouderbureau te betalen. In de situatie van [] gold dat ook zij deze regel over het hoofd had gezien, maar zij niet alleen. Met haar nog 300 ouders bij hetzelfde gastouderbureau. Zij hadden, net als Esther, zich ingeschreven bij een erkend bureau en voorlichting gekregen. “Door foutieve voorlichting van het door een overheid erkend instantie zijn we foutief voorgelicht. En zijn hier vol vertrouwen ingegaan. Er is en daar kwamen we later achter geen eigen bijdrage voldaan van 1 euro per uur. Niet alleen wij hebben die fout gedaan maar de ca 300. Gezinnen die hierbij aangesloten waren ook. Dit geeft al aan dat het een procedure fout is van het bureau.” De ouders zijn in bezwaar gegaan en verschillende rechtszaken volgden. Bij de Raad van State hebben ze ongelijk gekregen: door deze procedure fout was er geen recht op kinderopvangtoeslag. Esther kwam er na een aantal keer bellen met de Belastingdienst achter waarom ze geen recht had: “frustrerend, want ik werkte toch en maakte gebruik van kinderopvang en had bewijzen dat ik betaalde - dat het aan een eigen bijdrage lag. Ik wilde het probleem graag oplossen en met terugwerkende kracht in orde maken. Dit was niet mogelijk.”

Fraude van een gastouderbureau

Het verschijnt af en toe in de krant: fraude bij een gastouderbureau. Daar waar ze ouders met kinderen koppelen aan gastouders die opvang verzorgen. Zo een gastouderbureau is een spil in aanvraag en bemiddeling en beschikt over veel informatie. Dat kan fout gaan. Meerdere meldingen komen van ouders die gedupeerd werden door een frauderend gastouderbureau. Zij lieten de kinderopvangtoeslag rechtstreeks storten en zijn hebben dus nooit de bijdrage van de overheid gezien. Niettemin heeft ook juridische strijd uitgewezen dat volgens de Raad van State de Belastingdienst in haar recht staat om ouders die evident niet betrokken waren – zelfs gedupeerd door – bij de fraude toch de kinderopvangtoeslag terug moesten betalen. Oordeel: zij hadden anders moeten kiezen.

Derde kind

Meerdere mensen hebben zich gemeld dat toen zij hun derde kind aanmeldten voor kinderopvangtoeslag dat zij toen onderwerp van onderzoek naar fraude werden. De kinderopvangtoeslag voor het derde kind werd niet toegekend, eerst volgde onderzoek. Eenmaal vastgesteld dat er daadwerkelijk een derde kind naar de opvang ging, werd de kinderopvangtoeslag gestart en in één keer uitbetaald. Een moeder schrijft: “Telefonisch werd gezegd: wanneer ouders een derde kind aanmelden voor kinderopvangtoeslag gaan alle alarmbellen rinkelen en wordt er eerst een onderzoek gestart. Je wordt dus van fraude beticht terwijl daar geen aanleiding voor is, behalve dan dat je netjes je toeslag aanvraagt omdat je alweer heel snel na de geboorte van je kind aan het werk moet.

Ik heb eind juli 2016 een klacht ingediend over de gang van zaken en hoe wij als gezin door gebrekkig handelen van de belastingdienst in de knel waren gekomen - met voorstellen hoe dit anders/ beter kan. Uiteindelijk hebben wij de toeslag waar wij recht op hadden wel gekregen, maar inhoudelijk is de klacht verder niet behandeld. Met de verbetervoorstellen is naar mijn weten niks gedaan.”

Handelswijze Belastingdienst

Wanneer een ouder geconfronteerd wordt met stopzetting en terugbetalingen is dat een heftige situatie en proberen zij veelal contact te leggen met de Belastingdienst. Dit is niet altijd makkelijk.

Stukken kwijt

Vaak moeten mensen aantonen dat ze toch wel recht hadden op kinderopvangtoeslag. Urenstaten van de kinderopvang moeten opgestuurd, werkbriefjes van de werkgever. Mensen doen dit en vaak meerdere malen. Een herkenbaar patroon is dat mensen melden dat de Belastingdienst veel kwijt raakt, opnieuw opvraagt en daarna nog een keer.

Geen reactie op bezwaren

Mensen die bezwaar maken tegen stopzettingen, krijgen lang niet altijd reactie van de Belastingdienst. Wettelijke termijnen worden overschreden en door een uitblijvende reactie wordt het mensen ook onmogelijk gemaakt om beroep aan te tekenen, omdat zij daar dan te laat mee zijn.

Gebruik van 'opzet/grove schuld'

Wanneer iemand verdacht wordt van fraude, wordt vaak het oordeel gegeven dat er sprake is van 'opzet/ grove schuld' door de aanvrager. Door deze kwalificatie worden bezwaren afgewezen en is het ook niet mogelijk om een passende terugbetalingsregeling te treffen. Mensen die proberen van de kwalificatie af te komen, door bewijzen te overhandigen, staan vaak voor een dichte deur.

Verrekenen toeslagen en loonbeslag

Ondanks dat bezwaren nog lopen of er nog procedures bij de rechter lopen, start de Belastingdienst met het verrekenen van 'schulden' met andere toeslagen. Het recht op zorgtoeslag, kinderopvangtoeslag, huurtoeslag of kindgebonden budget, wordt ondanks dat deze toeslagen tegemoet moeten komen in hoge kosten, ingezet voor het aflossen van belastingschuld. Ook wordt er loonbeslag opgelegd, in sommige situaties voor jarenlang.

Besluiten lang op de plank

In meerdere meldingen valt op dat de Belastingdienst vlak voor de verjaringstermijn van vijf jaar, een definitieve toekenning afgeeft met een hoge en acute schuld. Iemand is al jaren in conclaaf met de Belastingdienst en op de valreep wordt de schuld toch definitief.

Conclusies en aanbevelingen

Handelswijze breder bereik dan CAF

De erkenning dat de Belastingdienst bij het stopzetten van de kinderopvangtoeslag van de ouders betrokken bij de CAF-11 zaak onrechtmatig is geweest, is een belangrijke gebeurtenis. Uit het meldpunt komt naar voren dat de handelswijze van de Belastingdienst met het stopzetten van kinderopvangtoeslag en het terugvorderen van voorgaande jaren, niet gestart is in 2013 maar al veel eerder. Ook toen kwamen er al fraudeonderzoeken voor, ook toen werden ouders al geconfronteerd met grote sommen terugvorderingen.

De Belastingdienst hanteert lang niet in alle situaties een menselijke maat. Zij is een machtige tegenstander; zij kan dossiers lang laten liggen en opeens ouders weer opjagen met besluiten of aanmaningen.

Het lijkt erop dat de Belastingdienst het bewust op juridische procedures aan laat komen in de hoop dat jurisprudentie de handelswijze alsnog legitimeert. We zien dit bij het aanpakken van ouders die een fout maakten en niet mochten herstellen bij de eigen bijdrage aan het gastouderbureau. Ook is dit zichtbaar bij het verantwoordelijk maken van de ouder bij het frauderen van een gastouderbureau. De wet laat duidelijk ruimte voor deze juridische invulling en het is zeer de vraag of de wetgever wel bedoeld heeft dat de beoordeling van toekenning zo streng moet zijn.

Een kinderopvangtoeslag is een toekenning en bij de aanvraag moet de ouder voldoen aan aantal eisen. Er moet werk of een opleiding zijn, er is sprake van erkende kinderopvang en er is een contract met daarin het af te nemen aantal uren en de uurprijs. Uiteraard is onderzoek naar fraude een taak van de Belastingdienst, maar de suggestie dat een fout maken direct fraude is en immer en enkel te wijten is aan de aanvrager, is een te eenzijdig beeld. Door het inzetten van het oordeel opzet/grove schuld bij vermoeden van fraude, maar ook bij gemaakte kleine fouten in de aanvraag, worden ouders rechten ontnomen op fatsoenlijk bezwaar, degelijke behandeling en een afbetaling van onterecht ontvangen toeslagen.

Aanbeveling 1

Bekijk alle stopzettingen en terugbetalingen waarin 'opzet/grove schuld' zijn en worden gebruikt op hun rechtmatigheid. In de wetsbehandeling is gesteld dat opzet/grove schuld bewezen moet worden door de Belastingdienst. Er zijn grote twijfels of dit daadwerkelijk in alle situaties het geval is.

Aanbeveling 2

Bekijk alle loonbeslagzaken op hun rechtmatigheid en op de vraag of mensen het loonbeslag wel kunnen dragen.

Aanbeveling 3

Stop met verrekenen van 'schuld' met andere toeslagen. Die toeslagen hebben gezinnen nodig om te voorzien in de kosten voor andere dure posten. Het beslag leggen op deze toeslagen, brengt gezinnen in ernstige financiële problemen en een uitzichtloze situatie.

Aanbeveling 4

Herzie de wet en laat mensen die slachtoffer zijn van fraude bij gastouderbureaus niet betalen voor de misdaad van een ander. Verhaal de geleden schade niet op slachtoffers, maar op de dader.

Aanbeveling 5

Erken dagbesteding en arbeidsongeschiktheid als een duidelijke reden om niet de kinderen te kunnen opvangen. Dagbesteding is een zinvolle en waardevolle invulling van de dag voor vele mensen, waarvoor zelfs een indicatie nodig is. Het is vreemd dat de overheid aan de ene kant een bewijs van recht op zorg eist maar aan de andere kant zo een indicatie niet erkent. Ook in situatie van arbeidsongeschiktheid is het moeilijk om één op één aan te nemen dat die ouder dan als vanzelf de zorg voor de kinderen op zich kan nemen.

Aanbeveling 6

Breng in kaart welke grenzen er door juridische procedures zijn ontstaan en presenteer dit aan de Kamer. Een rechtelijke uitspraak over hoe een wet precies ingevuld en gehandhaafd kan worden, kan afwijken wat de wetgever beoogd heeft met een wet. Daarom is het zinvol om de gegroeide juridische uitvoering van de kinderopvangtoeslag – en zeker de fraudebestrijding,

opnieuw met de Kamer te bezien. Dit raakt ook aan het advies van de Algemene Rekenkamer van 13 juni 2019.

Aanbeveling 7

Onderzoek niet alleen de handelwijze van de Belastingdienst als het gaat om CAF-onderzoeken. Het beeld dat de Belastingdienst vaak buiten wettelijke kaders handelt, en niet alleen rond de CAF-onderzoeken, komt niet alleen uit dit meldpunt naar voren, maar wordt ook beschreven in het ADR-onderzoek naar de cultuur van de Belastingdienst. Er worden nu meerdere onderzoeken en analyses gedaan, zaak is daarbij niet het gehele handelen vergeten te analyseren.

Aanbeveling 8

Maak zo snel mogelijk de toeslagen overbodig. Het toeslagenstelsel van is uitermate kwetsbaar; als maar liefst 62% van alle huishoudens met toeslagen te maken krijgen met terugbetalingen, dan zit er iets fout. Fouten in de toekenning en aanvragen van toeslagen zijn een grote bron van uitzichtloze schulden. Tegelijkertijd wordt er ook terecht gewezen op de fraudegevoeligheid van de toeslagen. Maar niet iedereen die toeslag nodig heeft is een potentiële fraudeur.

De toeslagen compenseren mensen voor hoge kosten en dat is fijn. Maar het is vreemd zoveel geld rond te pompen. Daarom: stop de toeslagengekte, maar zorg goedkoper, zorg voor betaalbare kinderopvang en huren. Dit is beter voor de positie van huishoudens én de Belastingdienst is verlost van een grote taak en kan zich gaan richten op haar kerntaak: belasting innen.

¹ Op basis van 8 euro per uur en 11 uur opvang op een dag (van 7.30 tot 18.30 uur, standaard afname)

² CBS cijfers: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2019/28/vergoeding-kinderopvangtoeslag-stijgt-in-2019>

³ Rapport Algemene Rekenamer “Toeslagen terugbetalen”

<https://www.rekenkamer.nl/publicaties/rapporten/2019/06/13/toeslagen-terugbetalen>

⁴ <https://doemee.sp.nl/kinderopvang>